

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3475/2022. (XII. 6.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kaposvári Törvényszék mint másodfokú bíróság 2.Bf.190/2021/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Biczó László ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdésére hivatkozással a Kaposvári Járásbíróság 10.B.120/2020/35. számú ítélete, valamint a Kaposvári Törvényszék mint másodfokú bíróság 2.Bf.190/2021/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] A büntetőügy tényállásának lényege szerint az indítványozó egy iharosberényi, árverés útján szerzett termőföld ingatlan tulajdonosa. A terület korábbi haszonbérelője egy mezőgazdasági társaság volt, amely ott kukoricát vetett.
- [3] 2017. szeptember 13-án a társaság vezetője (a továbbiakban: terhelt) biztonsági őrök és az aratást végző személyzet kíséretében megjelent a földterületen, és az indítványozó tiltakozása ellenére a kukoricát learatta, majd a terményt elszállította, amelynek értéke 21 656 624 Ft volt.
- [4] Az indítványozó feljelentése alapján a Nagyatádi Rendőrkapitányság jelentős értékre elkövetett lopás bűntettének kísérlete miatt ismeretlen tettes ellen indított nyomozást, de az eljárást bűncselekmény hiányában megszüntette. A nyomozást megszüntető határozat ellen az indítványozó panasszal élt, amelyet a Nagyatádi Járási Ügyészség elutasított. Az indítványozó ekkor pótmagánvád-indítványt nyújtott be, amelyben a terheltet mint felbujtót egy rendbeli, a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 370. § (1) bekezdésébe ütköző és a (4) bekezdés a) pontja szerint minősülő jelentős értékre elkövetett lopás bűntettével, valamint egy rendbeli, a Btk. 360. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés c) pontja szerint minősülő csoportosan elkövetett önbíráskodás bűntettével vádolta.
- [5] A Nagyatádi Járásbíróság 2018. január 18-án kelt 30.B.133/2017/3. számú végzésével a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: régi Be.) 230. § (2) bekezdésében foglalt feltételek – vagyis jelen esetben a bírósági eljárás megindítását alátámasztó indok – hiánya miatt a pótmagánvád-indítványt elutasította.
- [6] Az indítványozó fellebbezése folytán a Kaposvári Törvényszék mint másodfokú bíróság 2018. április 19-én jogerős 2.Bf.112/2018/2. számú végzésével az elsőfokú bírósági döntést helybenhagyta.
- [7] Az indítványozó jogi képviselője útján 2018. július 23-án benyújtott panaszára az Alkotmánybíróság a 3127/2019. (VI. 5.) AB határozatában a Kaposvári Törvényszék mint másodfokú bíróság 2.Bf.112/2018/2. számú végzése alaptörvény-ellenességét állapította meg és megsemmisítette, mert a bíróság nem tett eleget az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből levezetett indokolási kötelezettségnek.
- [8] A Kaposvári Járásbíróság ezt követően a pótmagánvád-indítvány alapján lefolytatott büntetőeljárásban hozott, 2021. június 23-án kelt, 10.B.120/2020/35. számú ítéletével a terheltet a felbujtóként elkövetett lopás bűntette [Btk. 370. § (1) bekezdés, (4) bekezdés a) pont] és a felbujtóként elkövetett önbíráskodás bűntette [Btk. 368. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont] miatt emelt vád alól felmentette. Az indítványozót a polgári jogi igény érvényesítésével egyéb törvényes útra utasította.
- [9] A Kaposvári Törvényszék mint másodfokú bíróság 2021. október 19-én jogerős 2.Bf.190/2021/6. számú végzésével az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [10] Az indítványozó jogi képviselője útján 2022. február 7-én az Abtv. 26. § (1) bekezdésre hivatkozással benyújtott alkotmányjogi panaszban a Kaposvári Járásbíróság 2021. június 23-án kelt, 10.B.120/2020/35. számú ítélete, valamint a Kaposvári Törvényszék mint másodfokú bíróság 2021. október 19-én jogerős 2.Bf.190/2021/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését kérte. Álláspontja szerint a támadott bírósági határozatok sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés szerinti jogállamiság követelményét, valamint

az V. cikkben a tulajdona ellen intézett jogtalan támadás elhárításához való jogát, a XIII. cikk (1) bekezdésben foglalt tulajdonhoz való jogát, a XXVIII. cikk (1) bekezdésben rögzített tisztességes eljáráshoz való jogát, továbbá az Emberi Jogok Európai Egyezményének 6. cikk (1) bekezdésében és 14. cikkében foglalt jogait.

- [11] Az Alkotmánybíróság felhívására az indítványozó 2022. április 29-én és május 2-án benyújtott beadványaiban (a továbbiakban mind együtt: alkotmányjogi panasz), indítványának indokolását kiegészítette, és az alkotmányjogi panasz alapjaként megjelölt Abtv. 26. § (1) bekezdését az Abtv. 27. § (1) bekezdésre helyesbítette, így az Alkotmánybíróság a továbbiakban az ennek megfelelő eljárást folytatja le.
- [12] 2. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a befogadhatóságra vonatkozó kritériumoknak.
- [13] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-ára alapozott alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve.
- [14] A másodfokú bírósági határozatot az indítványozó jogi képviselője 2021. december 9-én vette át és az alkotmányjogi panaszt 2022. február 7-én adta postára. Az Alkotmánybíróság az indítványt határidőben benyújtottnak fogadta el.
- [15] Az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott indítvány részben eleget tett az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésében foglalt, a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek, mert tartalmazta az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [az Abtv. 27. § (1) bekezdés]; az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [B) cikk (1) bekezdés, V. cikk, XIII. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés]; a támadott bírósági határozatokat (a Kaposvári Járásbíróság 10.B.120/2020/35. számú ítélete, a Kaposvári Törvényszék mint másodfokú bíróság 2.Bf.90/2021/6. számú végzése); illetve indokolást – az Alaptörvény V. cikk kivételével – arra vonatkozóan, hogy a támadott bírósági határozatok miért ellentétesek az Alaptörvény hivatkozott rendelkezéseivel; továbbá kifejezett kérelmet ezen bírósági határozatok alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére.
- [16] Az indítvány az alábbiak szerint nem tett eleget a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek.
- [17] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint a jogállamiság önmagában nem alapjog, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani [3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]]. Mivel jelen esetben az indítvány ilyen irányú indokolást nem tartalmazott, ezért a B) cikk (1) bekezdésének sérelme érdemben nem vizsgálható.
- [18] Az indítványozó az Alaptörvény V. cikk tekintetében nem adott elő alkotmányjogi szempontból értékelhető indokolást. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az elégtelen alkotmányjogi indokolás az érdemi elbírálás akadályát jelenti [3075/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [19]; 3231/2016. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [26]].
- [19] Az indítványozó az Emberi Jogok Európai Egyezménye 6. cikk (1) bekezdés és 14. cikk sérelmére is hivatkozott. Az Alkotmánybíróság az e körben előadott hivatkozásokat nem tekintette önálló, érdemi elbírálásra alkalmas indítványi elemeknek. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *f*) pontja alapján ugyanis kizárólag jogszabály (és nem bírói ítélet) nemzetközi szerződésbe ütközésének a vizsgálata kérhető, és az is csak az Abtv. 32. § (2) bekezdésében meghatározott indítványozói kör által, és nem alkotmányjogi panasz keretében [3327/2018. (X. 16.) AB végzés, Indokolás [22]]. Nincs hatásköre az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz alapján indult eljárásban a bírói döntés nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatára [3258/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [16]; 3203/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [21]].
- [20] Az Abtv. 27. § (1) bekezdés *a*) pontja értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az indítványozó az alkotmányjogi panasznak alapul szolgáló büntető ügyben pótmagánvádló volt, így az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint érintettnek tekinthető [legutóbb pl. 3245/2018. (VII. 1.) AB határozat, Indokolás [14]].
- [21] Az Abtv. 27. § (1) bekezdés *b*) pontjában foglaltak szerint a bírói döntéssel szemben alkotmányjogi panasz akkor terjeszthető elő, ha az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette vagy a jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány a befogadáshoz szükséges ezen feltételnek is eleget tett.

- [22] 3. Az Alkotmánybíróság ezután az Abtv. 29. §-ában rögzített, az indítvány befogadásához szükséges további feltételek fennállását vizsgálta.
- [23] Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltétele, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [24] Az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikkével együtt olvasott XXVIII. cikk (1) bekezdés tekintetében a tisztességes eljáráshoz való részjogosítványként megjelölte a fegyveregyenlőség sérelmét, a független és pártatlan bírósághoz való jogot, továbbá hivatkozott a bíróságok – álláspontja szerint *contra legem* – jogértelmezésére. A független és pártatlan bírósághoz való jog sérelmét külön érvekkel nem támasztotta alá, kizárólag a bíróság által – álláspontja szerint – elkövetett eljárási és vélt jogértelmezési sérelmekből vezette le.
- [25] Az indítványozó indokolása szerint a bíróságok az általa vádolt terhelt vonatkozásában nem tekintették a lopás büntetőjogi tényállása szempontjából idegen dolognak a learatott terményt és elvitatták tőle a tulajdonjogát. Ennek alátámasztására a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény rendelkezéseire [pl. 5:1 § (1) bekezdés, 5:50. § (3) bekezdés] hivatkozott azt állítva, hogy nem a büntetőbíróság minősítésének a felülmérlegelését, hanem a tulajdonának védelmét kéri.
- [26] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatban felhívja a figyelmet arra, hogy következetes gyakorlata szerint a tulajdonhoz való jog állított sérelme nem lehet eszköze a bíróságok által elkövetett, egyéb alkotmányossági kérdést fel nem vető törvénytértek orvoslásának, még akkor sem, ha az indítványozó állítása szerint adott esetben egy jogsértő bírósági határozat eredményeként szenvedett el vagyonvesztést [lásd például: 3163/2020. (V. 21.) AB határozat, Indokolás [12]].
- [27] Ezen túlmenően az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy az elsőfokú bíróság ítéletében egyértelműen rögzítette, miszerint az indítványozó tulajdonában álló földön a terhelt által vetett és birtokában lévő termény learatásával a terhelt tulajdont szerzett, és az indítványozó a terményből természetben részesedést követelhet, amelynek folytán elszámolási viszony jött létre közöttük (elsőfokú ítélet, Indokolás [67], támadott másodfokú végzés, Indokolás [8]). Az elszámolásról szóló polgári jogi igényt a büntető bíróság ezért egyéb törvényes útra utasította.
- [28] Az indítványozó által felvetett *contra legem* jogértelmezés tekintetében az Alkotmánybíróság utal korábbi határozatára, amely szerint jellemzően akkor vizsgálhatja érdemben a bírói jogértelmezés hibájára alapított alkotmányjogi panaszt, ha az eljáró bíróság az előtte folyamatban volt, valamely Alaptörvényben biztosított jog szempontjából releváns ügynek az alaptörvényi érintettségére tekintet nélkül járt el, vagy az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával {3173/2015. (IX. 23.) AB határozat, Indokolás [53]}.
- [29] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint jelen esetben a büntető bíróság nem vitatta el a tulajdonvédelmet az indítványozótól, hanem – mérlegelés alapján – a polgári jogi igényt egyéb törvényes útra, a polgári ügyekben eljáró bíróságokhoz utalta, így ebben a tekintetben az ügy érdemére kiható alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést az indítványban foglalt kifogások nem alapoznak meg.
- [30] Az indítványozó által az önbíráskodás büntette miatt emelt vádról szóló bírósági döntés vitatása arra terjedt ki, hogy a területen tartózkodó biztonsági őrök számára a fenyegetettség érzését keltette. Ennek megítélése egyértelműen a büntetőbíróság hatáskörébe tartozó, a tényállás megállapításával és a bűncselekmény minősítésével összefüggő kérdés. Ezzel kapcsolatban az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy a bírósági szervezet felett hagyományos, negyedfokú jogorvoslati fórumként járjon el {3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Önmagukban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések ugyanis nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}. A bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság tartózkodik attól, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3065/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [5]; 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]; 3391/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [25]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [31] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés tekintetében a fegyveregyenlőség részjogosítványának megjelölése mellett azt kifogásolja, hogy a másodfokú bíróság nem rögzítette a nyilvános ülésről felvett jegyzőkönyvben a jogi képviselő perbeszédének a részleteit. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság által

felvett jegyzőkönyv a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 445. §-ában foglaltakat „nyíltan semmibe vette” (egységes szerkezetbe foglalt indítvány, Indokolás [60]).

- [32] A másodfokú bíróság a 2021. október 19-én tartott nyilvános üléséről készített 6. alszámú jegyzőkönyv 3. oldalának utolsó sorában rögzítette, hogy a Be. 445. § (8) bekezdés alapján a nyilvános ülésről rövidített jegyzőkönyv készült. A Be. 445. § (8) bekezdése szerint „[h]a a bíróság ügydöntő határozata elsőfokon vagy másodfokon jogerőre emelkedik, rövidített jegyzőkönyvet lehet készíteni. A rövidített jegyzőkönyvnek csak az (1) bekezdésben meghatározott adatokat, valamint a bírósági eljárásnak a (2) bekezdés a) pontjának megfelelő leírását kell tartalmaznia.” A 445. § (2) bekezdése szerint „[a] jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell a) az eljárási cselekmény menetét és az annak során történeteket úgy, hogy a jegyzőkönyv alapján azt is meg lehessen állapítani, az eljárási szabályokat megtartották-e [...]”.
- [33] A másodfokú bíróság rögzítette, hogy a „[v]édő az írásbeli beadványában foglaltakkal egyezően előadja perbeszédét” (másodfokú jegyzőkönyv a nyilvános ülésről 2. oldal 10. bekezdés).
- [34] Ezek alapján az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó ebben a tekintetben is olyan – törvényességi jellegű – kifogással élt, amely az ügy érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét nem alapozza meg, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel.
- [35] 4. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában írt befogadási kritériumoknak. Erre tekintettel az indítványt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2022. november 15.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/479/2022.

